

1793

2. Beh. af Lovf. om Helligholdelsen af Søn- og Helligdage.

1794

en betydelig Forskjel, som jeg i det Mindste ikke veed at forklare, mellem de katholske og protestantiske Lande; thi, hvor man kommer i katholske Lande, ser man, at der slet ikke lægges Vægt paa at holde Butikerne lukkede, men at Handelen foregaar i Butikerne og endogaa paa Gaderne, og at selv Markeder og deslige ikke ere udelukkede. Men naar man kommer til protestantiske Lande, ser man, at der gaar virkelig den gjældende Stik og Brug i modsat Retning, og det ikke blot i saadanne protestantiske Lande, som man i det Hele vilde være tilbøjelig til at betragte som meget bureaukratiske Stater, men ogsaa i saadanne protestantiske Lande, som der aldeles ikke kan være Tale om at betegne paa deene Maade, for Exempel England og Skotland. Jeg synes derfor, at det for det Første er et Hensyn, der kan og bør tages, hvad der en Gang er den herskende Anskuelse, og jeg synes ikke, naar Spørgsmaalet er, om Lovgivningens skal opretholde en vis Sammenlighed paa Helligdagene, at man da skal frastabe en tilsvarende Anskuelse. Ogsaa det maa efter min Mening komme noget i Betragtning, hvad de Samfundsklasser, som Sagen nærmest interesserer, mene, og hvad der maa antages at være den herskende Forestilling hos dem. Det er jo i Theorien meget rigtigt, hvad den ærede Ordfører sagde, at, naar man er en fri Mand og fri Borger i en fri Stat osv. kan man selv afgjøre, om man vil holde lukket om Helligdagene eller ikke, og naar man har Lyft til at holde lukket, holder man lukket; men saadan raisonnere Folk dog alligevel ikke. Om man nu vil kalde det en Slags Mangel paa Selvstændighed overfor det materielle Spørgsmaal, som ligger bag ved, eller ikke, det skal jeg ikke gaa ind paa at bedømme; men det er jo i hvert Tilfælde en menneskelig Svaghed, som er meget udbredt, og som jeg ikke tror, at man just skal sætte i Forbindelse med den politiske Myndighed eller deslige. Den Betragtning, hvorfra man gaar ud, er, at naar det ikke er almindelig Regel, at der skal være lukket, er der Enkelte, der holde aabent, og dette udøver et moralsk Tryk paa Andre, saaledes at de ogsaa maa holde aabent. Det er muligt, at der i saa Henseende kan komme en frivillig Overenskomst i Stand; men jeg tror, at det er en Undtagelse, at frivillig Overenskomst kommer i Stand, og i mange Tilfælde vil det vise sig, at, om den ogsaa kommer i Stand, holder den ikke Stik ret længe. Dette har vistnok viist sig ved flere lignende Leiligheder. Jeg maa derfor være af den Mening, at der er Grund til

at holde sig til Flertallets Forslag, og jeg vil ikke kunne gaa ind paa Mindretallets Forslag i Betragtning af den store Forandring, det store Brud paa den herskende Tro og de tilsvarende Anskuelser, som dette gjør. — Hvad angaar Forslagene til § 3, da skal jeg om dem bemærke ganske i Almindelighed, at jeg ikke har Noget mod dem at indvende. Jeg ser ikke nogen Betænkning ved at gaa ind paa dem. — Mod Forslaget til § 4 skal jeg heller ikke reise Indvendinger. Jeg indrømmer den ærede Ordfører, at Ordet „Gilde“ maaske, naar det bliver staaende, kan komme til at træde hindrende i Veien for saadanne Sammentømster paa offentlige Steder, som der ikke kan være Noget til Hinder for, for Exempel, naar Folk holde Bryllup eller deslige paa en Restauration, fordi de ikke have Plads dertil hjemme. Dette finder jeg, at der ikke bør lægges nogen Hinder i Veien for. Jeg skal dog i Anledning af den ærede Ordførers Bemærkninger fremhæve, at jeg egentlig ikke kan se, at Lovforslagets Bestemmelser i og for sig ere saa uklare; thi Tanken er jo den, at medens der Intet er til Hinder for, at Folk enkeltvis gaa ind paa offentlige Steder og nyde, hvad der overhovedet der kan faas, er det, der er forbudt, kun at afholde forud beregnede, forud aftalte selvstændige Sammentømster. Jeg tror ikke, at Lovforslagets Affattelse skulde kunne give Anledning til den Tro, at, naar Folk, der kende hverandre, tilfældigvis traf sammen paa et offentligt Sted om Søndagene, maatte de lade, som om de ikke kendte hverandre, for ikke komme i Strid med Lovforslagets Regel. Men jeg erkjender, at den væsentligste Grund til, at disse Sammentømster paa offentlige Steder skulde være forbudne, navnlig er, fordi de let kunne udarte og jævnlig udarte til at blive støtende og saaledes mere eller mindre generende for Naboer, Gjenboer og Beboerne af samme Hus. Jeg tror derfor, at Diemedet i det Væsentlige vil naas ved den Bestemmelse, som er foreslaaet af Udvalget under Nr. 13. — Hvad § 5 angaar, skal jeg bemærke, at jeg jo ikke kan have Noget imod Forslaget under Nr. 14, forudsat, at det kan siges eller maa fastholdes at være Meningen dermed, at Dands skulde gaa ind under Udtrykket „offentlige Forlystelser“, saaledes at det allerede deraf, at Udtrykket „offentlige Forlystelser“ bruges, skulde følge, at Dands var forbudt. Paa den anden Side finder jeg dette noget tvivlsomt, og jeg kan ikke begribe, hvorfor man, naar man har denne Opsættelse, er saa bange for, at dette Udtryk skal blive staaende,